
Пам'яті

Валентина Івановича Грищенка

Академік Валентин Іванович Грищенко – видатний учений зі світовим ім'ям. Валентин Іванович народився 27 листопада 1928 р. у Харкові.

Після закінчення з відзнакою лікувального факультету Харківського медичного інституту в 1951 р. був прийнятий у клінічну ординатуру НДІ охорони материнства і дитинства ім. Н. К. Крупської. З 1956 р. займається науково-педагогічною діяльністю. Протягом 18 років (з 1965 р.) був проктором із наукової роботи Харківського національного медичного університету (ХНМУ). З 1968 р. – завідувач кафедри акушерства і гінекології ХНМУ. З 1983 р. одночасно є директором Інституту проблем кріобіології і кріомедицини НАН України. Захистив кандидатську дисертацію (1954 р.), а в 1964 р. – докторську, в 1966 р. – отримав звання професора. У 1979 р. обраний член-кореспондентом, а в 1988 р. – академіком Академії наук України.

Початковим етапом науково-дослідницької діяльності В. І. Грищенка було вивчення скорочувальної функції матки при пологах. Досліджувалися активність моноамінооксидази, обмін ряду гормонів, серотоніну, кініноген-кінінової системи при нормальних пологах і порушеннях родової діяльності. Уперше вивчалась роль епіфіза у фізіології і патології організму жінки.

Численні дослідження були присвячені питанням перинатології. Запропоновано нові методи лікування з використанням аутокрові матері, опроміненої ультрафіолетовими променями; краніоцеребральної гіпотермії; клітинної терапії та інш.

Проблемами репродукції людини В. І. Грищенко займається протягом останніх трьох десятиріч. Він першим в Україні для лікування безплідності почав застосовувати допоміжні репродуктивні технології: метод штучної інсемінації спермою чоловіка і донора, метод екстракорпорального запліднення та інш.

Завдяки проведеним дослідженням під керівництвом В. І. Грищенка вперше в Україні в 1991 р. народилася дівчинка, зачаття якої відбулося *in vitro*. Впровадження цих методів дало можливість покращити демографічну ситуацію в країні.

В. І. Грищенко організував виїзні акушерсько-реанімаційні бригади, завдяки роботі яких знизилась материнська смертність.

Широко відомі проведені під керівництвом В. І. Грищенка фундаментальні дослідження впливу низьких температур на організм, органи, тканини, клітини і субклітинні структури, а також характеру дії різних кріопротекторів, швидкостей охолодження, процесів кристалізації в об'єктах, що заморожуються.

В. І. Грищенко є одним із засновників наукового напрямку «біологія і медицина стовбурових клітин». На кафедрі ЮНЕСКО по кріобіології, яку заснував і керівником якої є В. І. Грищенко, сформована і успішно виконується програма по розробці методів виділення і кріоконсервування клітин і тканин, що містять стовбурові клітини та їх похідні.

Під керівництвом В. І. Грищенка створені, сертифіковані та використовуються в клініці кріоконсервовані препарати плаценти.

Особливої уваги заслуговує розробка препаратів нового класу, створених із клітин дорослого організму пацієнта та культивованих. Такі препарати можуть використовуватись для цього ж пацієнта в ортопедичній практиці, при лікуванні важких ран, опіків, неврологічної патології і в косметичній медицині.

За ініціативою В. І. Грищенка було створено ДП «Міжвідомчий науковий центр кріобіології і кріомедицини НАН, АМН, МОЗ України», в рамках якого наукові розробки інституту впроваджуються в медичну практику.

Результатом багаторічної роботи вчених ІПКіК під керівництвом В. І. Грищенка разом з Академією аграрних наук є впровадження передових досягнень кріобіології та високотехнологічних розробок у тваринництві, рибному господарстві, рослинництві, ветеринарії. Розроблено метод штучного запліднення тварин та пересадження ембріонів.

На стадії досліджень та подальшої розробки знаходяться нові методи обробки насіння зернових та інших культур, які підвищують морозостійкість рослин, зменшують втрати врожаю від шкідників, сприяють збільшенню врожайності.

Наукові розробки В. І. Грищенка і його колективу були основою для створення апаратури і технічних засобів для забезпечення кріобіологічних технологій. В. І. Грищенко отримав більш ніж 100 авторських свідоцтв і патентів на винаходи. В. І. Грищенко автор більше 1000 наукових праць, у тому числі 21 монографії і 4 підручників. Він підготував 33 доктора і 129 кандидатів медичних і біологічних наук. В. І. Грищенко – редактор розділу «Акушерство і гінекологія»

ВМЕ, член редколегії журналів «Акушерство и гинекология», «Педіатрія, акушерство та гінекологія», головний редактор журналу «Проблемы криобиологии», член редколегії журналів «Cryoobiology», «Cryoletters», голова наукового товариства з криобіології і кріомедицини України.

Валентин Іванович Грищенко нагороджений орденами «Відзнака Президента за заслуги» III ступеня (1997 р.), II ступеня (2002 р.), «Знак Пошани» (1994 р.), «Жовтневої Революції» (1986 р.), медалями «За доблесну працю» (1970 р.), Польської Академії медицини (1999 р.), «За заслуги в охороні здоров'я ім. акад. М. Д. Стражеска» (2001 р.). Удостоєний Державних премій УРСР, СРСР, України в галузі науки і техніки; за книгу «Антенатальна смерть плоду» – премії ім. В. Ф. Снегирьова АМН СРСР. У 1992 р. присвоєно звання Заслуженого діяча науки і техніки України. Академік В. І. Грищенко є лауреатом премії ім. О. О. Богомольця НАН України, нагороджений трьома медалями ВДНГ СРСР.

Академік В. І. Грищенко активно впроваджував новітні інформаційні технології в медичну науку і практичну медицину. Він один із засновників Української Асоціації «Комп'ютерна Медицина» (УАКМ). В 2003 році був обраний Почесним членом УАКМ за вагомий внесок в розбудову Асоціації.

Світла пам'ять про видатного вченого, чудовою добротою людину, назавжди збережеться в наших серцях.

*Голова Вченої Ради УАКМ
Професор О. Ю. Майоров*